

EĞİTİMCİ HEMŞİRELERİN UYGULAMALI EĞİTİM İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ*

PERSPECTIVES OF NURSE EDUCATORS IN CLINICAL TEACHING

Gönül ÖZGÜR Aycan KARAASLAN Münevver KILIÇ

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, 35100 Bornova/İzmir

Anahtar Sözcükler: Eğitimi Hemşire, Uygulamalı Eğitim

Key Words: Nurse educators, Clinical teaching

* Araştırma, VI. Ulusal Hemşirelik Kongresi'nde (GATA Hemşirelik Yüksekokulu, 14-16 Mayıs 1998, Ankara) sunulmuştur.

ÖZET

Araştırmanın amacı, Hemşirelik Yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarının uygulamalı eğitimi olumlu ya olumsuz yönde etkileyebilecek bireysel nitelikleri, uygulama programının yürütüldüğü ve yapıldığı kurumların organizasyon ve işleyişleri ile ilgili değerlendirmelerini saptamaktır.

Tanımlayıcı türdeki bu araştırmanın evrenini, Türkiye'de Lisans eğitimi veren yedi Yüksekokuldaki öğretim elemanları (N:206) oluşturmaktadır. Örneklem seçimine gidilmemiştir. Katılım oranı %61.0'dır (N:125).

Öğretim elemanlarının %96.80'i, uygulamalı eğitimi olumlu yönde etkileyebilecek bireysel niteliğin, eğiticilerin yeterli bilgi, beceri ve deneyim sahibi olmalarını, %85.60'ı olumsuz bireysel nitelik olarak, uygulama yapmaya karşı olumsuz tutum ve motivasyon eksikliği olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretim elemanlarının %96.0'ı uygulamanın yeterli sayıda öğretim elemanı ile yapılmasının eğitimi olumlu yönde etkileyen temel etmen olduğunu belirtirken, %88.0'ı ise olumsuz etmen olarak yine öğretim elemanı sayısının yetersizliğini göstermiştir.

SUMMARY

The purpose of this study was to identify organizational and personal factors that may facilitate or inhibit nurse educators in practice.

List of names of nurse educators were obtained through seven university schools of nursing with graduate programs in Turkey. Of the 206 questionnaires distributed, 125 were returned by the nurse educators.

The facilitating and inhibiting factors of the clinical teaching identified by the most of nurse educators were as follows:

- * Personal facilitating factor was competence knowledge/expertise (96.80%).
- * Personal inhibiting factor was lack of drive and negative attitude (85.60%).
- * Organizational facilitating and inhibiting factors (in nursing schools) were opposite each other and identified as sufficient (96.00%)/insufficient (88.00%) number of nurse educators.
- * Organizational facilitating factor (in practical setting) was team work (87.20%).
- * Organizational inhibiting factor (in practical setting) was insufficient physical conditions such as meeting and dressing rooms (84.00%).

GİRİŞ

Hemşirelik eğitimi, kuramsal ve uygulamalı öğretim-öğrenim yaşantılarını içeren bir eğitim sürecidir. Bu eğitim sürecinde, öğrenciye mesleği için gerekli kuramsal bilgiler verilirken, öğrencinin bu bilgileri uygulama alanlarında davranışa dönüştürebilmesine çalışılır. Uygulama alanları, kendi normları, değerleri ve grup anlayışları olan ortamlar olmaları nedeni ile öğrencilerin mesleki sosyalizasyon süreçlerini yaşadıkları yerlerdir. Öğrenciler bu süreç içinde, bir ekip üyesi olarak çalışabilme, iletişim, problem çözme, karar verme, zamanı iyi kullanma ve işlerini planlama gibi becerileri de kazanmaya çalışırlar. Böylece öğrenciler, hasta gruplarına hemşirelik ilkelerini uygulayabilir, hemşirelik uygulamalarında yeterlilik kazanabilir ve hemşirelik rolüyle bütünleşebilirler (Reilly ve Oermann 1985, Quinn 1988, Velioğlu ve Pektekin 1988, De Young 1990).

Uygulamalı eğitim, öğrenci hemşireler için olduğu kadar, uygulamaları yürüten eğitmeni hemşireler için de önemlidir. Uyer (1992), okul ve klinik kadro içinde kilit noktasında bulunan eğitmeni hemşirenin, okul-klinik-öğrenci bazında, kuramsal bilgi ile uygulama arası bağı kurma sürdürme gibi işlerle yükümlü olduğunu ve öğrencilerine etkili eğitim yapabilmek için bu yükümlülüğü sürdürmek zorunda olduğunu belirtmektedir. Eğitmeni hemşirelerin bu görevleri yanısıra, mesleki ve akademik gelişmeleri için yerine getirmek zorunda oldukları görevleri de

vardır. Sözü edilen bu görevler yerine getirilirken, eğitimci hemşirelerden birbirleriyle bağlantılı birden fazla role ve bu rolleri üstlenebilme becerilerine sahip olması beklenir. Choudhry (1992) eğitimci hemşirelerin rollerini incelediği araştırmasında, bu rollerin, eğitim, uygulama, araştırma, hizmet, bireysel ve mesleki gelişimi sağlama rolleri olduğunu saptamıştır. Hemşirelik okullarının, eğitimci hemşirelerin bu rol ve sorumlulukları yerine getirebilmeleri için organize olmaları gerekmektedir.

Eğitimci hemşirelerin birden fazla rolü üstlenebilme becerileri yanısıra, uygulamalı eğitimin amacına ulaşabilmesinde, uygulama alanının da eğitim yapmaya uygun olması gerekmektedir. Uygulama alanlarındaki hasta ve eleman sayısı, ekip çalışması, ekip üyeleri arasındaki ilişkiler, ekip üyelerinin hemşireliğe ve hemşirelik eğitimine yaklaşımı, hizmet içi eğitim, araç-gereç ve malzemenin niteliği, niceliği ve fizik yapının niteliği uygulamalı eğitimi etkileyen önemli etmenlerdir (Reilly ve Oermann 1985, Pektekin 1986, Quinn 1988, De Young 1990, Uyer 1992).

Uygulamalı eğitimde eğitimci hemşireleri etkileyen diğer önemli etmenler de, uygulama yapılan kurumların yöneticileri ile hemşirelik okullarının yöneticilerinin ve çalışan hemşireler ile eğitimci hemşirelerin işbirliği içinde olmalarıdır. Kurumlar arası işbirliğinin sağlanması, öğrenciye verilen eğitimin niteliğinin yanısıra, hasta bakım ve toplum sağlığı hizmetlerinin niteliğini de arttıracaktır (Pektekin 1986, Bauschert 1986, De Young 1990, Uyer 1990, Rein 1993).

Uygulamalı eğitimde sözü edilen bu gerekliliklerin yerine getirilmesinde bir takım olumsuzlukların yaşanması ve gözlenmesinden hareket edilerek, bunları saptamak üzere, ülkemizde ve diğer ülkelerle araştırmalar yapılmıştır (Pektekin 1986, Velioglu ve Pektekin 1988, Choudhry 1992, Nugent 1993, Baillie 1994, Cahill 1997).

Bu araştırma Türkiye'de yapılan diğer araştırmalar ile benzerlik göstermekle birlikte, diğerlerinden farkı, ülkemizdeki Hemşirelik Yüksekokullarında görev yapan eğitimci hemşireleri kapsamı ve amaçta belirtilen konularda görüş birliği olup olmadığına ortaya koymaya çalışmasıdır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, Hemşirelik Yüksekokullarında çalışan eğitimci hemşirelerin, uygulamalı eğitimi olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilecek bireysel nitelikleri, Hemşirelik Yüksekokullarının ve uygulama yapılan kurumların organizasyonları ile ilgili görüşlerini saptamaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Fanmılayıcı özellikteki bu araştırmanın evrenini, 1995-1996 akademik ders yılında Türkiye'de Lisans düzeyinde eğitim veren yedi yüksekokulda görev yapan öğretim elemanları (N:200) oluşturmaktadır. Örneklem seçimine gidilmemiş olup evreni oluşturur tüm bireyler örnekleme alınmıştır. Katılım oranı %62,5'dir (N:125).

Araştırma kapsamına alınan Hemşirelik Yüksekokullarında farklı statülerde görev yapan eğitimi hemşireler, öğretim elemanı olarak isimlendirilmektedir. Bu nedenle, araştırmada da bu kavram kullanılmıştır.

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen, öğretim elemanları ile ilgili kişisel bilgileri ve mesleki özellikleri belirlemeyi amaçlayan sorular ile, öğretim elemanlarının uygulamalı eğitimin amacı ve uygulamalı eğitimi olumlu ve olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülen (bireysel, okul, kurum) etmenleri içeren toplam 112 sorudan oluşmaktadır. Anket formlarının uygulanabilmesi için, okul yöneticilerinden yazılı izin alındıktan sonra, anket formları posta yolu ile okul yöneticilerine gönderilmiş ve öğretim elemanlarına ulaştırılarak formların yanıtlanması sağlanmıştır. Veriler, sayısal değerler ve yüzde dağılımlar kullanılarak literatür bilgisi ışığında değerlendirilmiştir.

BULGULAR VE TARTISMA

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının kişisel ve mesleki özellikleri incelendiğinde, öğretim elemanlarının %41,60'nun (52/125) 20-29 yaş (X=33,61±7,14), %57,60'nun (72/125) evli, %62,40'nun (78/125) gelir ve giderlerinin dengeli olduğu saptanmıştır.

Öğretim elemanlarının %31,20'si (39/125) H.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu'nda, %26,40'ı (33/125) İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu'nda, %23,20'si (29/125) E.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu mezunudur. Öğretim elemanlarının %20,80'i (26/125) mezuniyetten sonra bir eğitim kurumunda eğitmeni olarak (X=1,09±3,27), %73,60'ı (92/125) bir sağlık kurumunda hemşire olarak (X= 2,30±2,37) çalışmışlardır.

Öğretim elemanlarının %24,80'nin (31/125) H.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu'nda, %20,80'nin (26/125) E.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu'nda, %15,20'si (19/125) İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu'nda çalışmaktadır. Öğretim elemanları için çalışma süresi ortalaması 7,96±6,58 yıldır. Öğretim elemanlarının %61,00'ü (77/125) Araştırma Görevlisi, %30,40'ı (38/125) Öğretim üyesi olup, bir akademik yıl içinde lisans eğitiminde verdikleri teorik ders saati ortalaması 37,60±53,86, yapılan uygulama saati ortalaması ise, 226,30±14,90'dır. Öğretim elemanlarının

650,86'nin 101/25 uygulamalı eğitimi tek başına yürüttüleri, bir akademik yıl içinde uygulama yaptıkları öğrenci sayısı ortalamasının ise 66,00=53,26 olduğu saptanmıştır.

Öğretim elemanlarına, uygulamalı eğitim yapma nedenleri sorulduğunda, sırası ile teorik olarak kazandıran; bilgi ve becerileri uygulamaya geçirme (%96,40) uygulama yapma becerisini artırma (%84,80), hasta ile temas sağlama (%84,80), meslektaşları ile anlaşım ve etkileşim sağlama (%70,40) ve uygulama alanında değişim modeli olma (%69,60) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu görüşler, öğretim elemanlarının uygulama ve eğitim rolleri içinde yer alan önemli özellikler olarak değerlendirilmiştir (Choudhry 1992, Cahill 1997). Baillie (1994), eğitimci hemşirelerin klinik uygulama yapımları ile ilgili duygularını araştırdığı çalışmasında, eğitimcilerin klinik uygulamalardan uzak kalmama, teori ve uygulama arasında köprü görevi görme klinik becerileri sürdürme, meslektaşlarla ilişkileri geliştirme ve uygulamada bilgi ve becerilerini kullanma fırsatı bulma şeklinde verdikleri yanıtlarla uygulamadan yarar sağladıklarını saptamıştır.

Nugent (1993), uygulamalı eğitimi zorlaştıran ve kolaylaştıran faktörleri araştırdığı çalışmada, uygulamalı eğitimi yapma nedeni olarak belirlenen ilk beş nedenin sırasıyla; güncel bilgi ve becerileri kazanmak, bireysel doyum sağlamak, mesleki acıdan güvenilir olmak, öğrenci eğitimini geliştirmek, hasta ile temas sağlamak olduğu ve bu bulguların araştırmamızda saptanan nedenler ile büyük benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Öğretim elemanlarının uygulamalı eğitimi olumlu yönde etkileyebilecek bireysel nitelikler ile ilgili görüşleri incelendiğinde; katılma oranı en yüksek olan ilk beş özelliğin sırasıyla; yeterli bilgi, beceri ve deneyim sahibi olma, kişiler arası ilişkiler kurabilme becerisine sahip olma, organizasyon yeteneği ve becerisine sahip olma, uygulama yapma isteğine sahip olma ve kişisel değer, amaç ve gereksinimlerini belirlemek olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Öğretim elemanlarının olumsuz bireysel nitelikler ile ilgili görüşleri de sırasıyla; uygulamaya karşı olumsuz tutum ve motivasyon eksikliği, kişisel güven eksikliği, uygulamalı eğitime önem vermeme nedeni ile mesleki bilgi ve beceride eksiklik, hasta bakımını sevmeme, strese neden olan birden fazla rolü üstlenme olarak saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğretim elemanlarının uygulamalı eğitimi olumlu ve olumsuz yönde etkileyebilecek bireysel nitelikler ile ilgili görüşlerinin dağılımı.

Olumlu Bireysel Nitelikler	Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Tümüyle Katılıyorum		Olumsuz Bireysel Nitelikler	Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Tümüyle Katılıyorum	
	S	%*	S	%*	S	%*		S	%*	S	%*	S	%*
Yeterli bilgi, beceri ve deneyim sahibi olma	2	1.6	2	1.6	121	96.8	Uygulama yapmaya karşı olumsuz tutum ve motivasyon eksikliği	5	4.0	13	10.4	107	85.6
Kişiler arası ilişkiler kurabilme becerisine sahip olma	2	1.6	5	4.0	118	94.4	Kişisel güven eksikliği	6	4.8	16	12.8	103	82.4
Organizasyon yeteneği ve becerisine sahip olma	2	1.6	11	8.8	112	89.6	Uygulamalı eğitime önem vermeme nedeni ile mesleki bilgi ve beceride eksiklik	12	9.6	24	19.2	89	71.2
Uygulama yapma isteğine sahip olma	3	2.4	11	8.8	111	88.8	Hasta bakımını sevmeme	15	12.0	30	24.0	80	64.0
Kişisel değer, amaç ve gereksinimlerini belirlemiş olmak	3	2.4	13	10.4	109	87.2	Strese neden olan birden fazla rolü üstlenme	9	7.2	38	31.2	77	61.6

* Satır yüzdesidir

Öğretim elemanları tarafından belirtilen olumlu bireysel nitelikler, onların eğitim ve uygulama rolü içindeki psikomotor ve bilissel niteliklere önem verdiklerini ortaya koymaktır. Öğretim elemanlarının bir eğitimci hemşirenin sahip olması gerektiğini düşündükleri bu nitelikler, öğretim elemanlarının uygulama ortamında yeterli, yetenekli ve güvenilir olmalarını sağlayacak niteliklerdir. Önemli bulunan bu niteliklerin, eğitimci hemşirelerin uygulama yapmalarının, bireysel ve mesleki doyumu bulmalarına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Öğretim elemanlarının olumsuz bireysel özellikler olarak belirttikleri ve çoğunluğu tarafından paylaşılan görüşler, mesleki (okul, hastane) yaşantılarında deneyimledikleri olumsuzluklar sonucu oluşabilen bireysel niteliklerdir. Duygusal yönü olan bu olumsuz niteliklerin olumlu hale dönüştürülmesi durumunda, daha önce belirtilen olumlu nitelikleri tamamlayıcı ve uygulamanın etkililiğinde vazgeçilmez özellikler olacağı düşünülmektedir. Nugent (1993), yaptığı araştırmada uygulamalı eğitimi zorlaştıran bireysel faktörler arasında, bilgi ve beceri konularında güven eksikliği kadar, strese neden olan birden fazla rol üstlenmenin uygulama yapmayı engellediğini ve bunun organizasyonel etmenler ile ilişkili olabileceğini vurgulamıştır.

Öğretim elemanları uygulamalı eğitimde yüksekokulların organizasyonları ile ilgili olumlu etmenler kapsamında sırasıyla; uygulamanın yeterli sayıda öğretim elemanı ile yapılmasının sağlanması, yönetimin uygulamalı eğitimin önemine inanması, okul yönetiminin kurumlarla işbirliği yapması, iş yükünün uygulamaya fırsat verecek şekilde planlanması, yönetimin öğretim elemanlarıyla uygulama konusunda düzenli görüş alışverişinde bulunması, olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 2).

Öğretim elemanları, olumsuz etmenler kapsamında da ilk beş sırada; uygulamanın yeterli sayıda öğretim elemanı ile yapılmaması, öğretim üyelerinin uygulamaya çıkmamaları, okul yönetiminin sağlık kurumları ile işbirliği yapmaması, uygulama yapan öğretim elemanının yeterince takdir edilmemesi, okul yönetiminin uygulamalı eğitime gereken önemi vermemesi ve desteklememesi etmenlerine yer vermişlerdir (Tablo 2).

Hemşirelik Yüksekokullarının organizasyonu ile ilgili olumlu ve olumsuz etmenlerin, literatürde üzerinde önemle durulan etmenler olduğu görülmektedir (Pektekin 1986, Uyer 1990, Nugent 1993). Olumlu ve olumsuz etmenlerin ilk sırasında öğretim elemanı sayısının azlığı ve çokluğu yer almaktadır. Öğretim elemanlarının, en önemli etmenin bu olduğu konusunda, görüş birliği içinde olduğu görülmektedir. Pektekin (1986), öğrenci sayısının fazla, öğretmen sayısının az olduğu durumlarda, hasta merkezli bakımın yeterince öğretilemeyeceğini belirtmiştir.

Tablo 2. Öğretim elemanlarının uygulamalı eğitimi olumlu ve olumsuz etmenler konusundaki görüşlerinin dağılımı.

Olumlu Organizasyonel Etmenler	Katılım-yorum		Kısmen Katılıyorum		Tümüyle Katılıyorum	
	S	%*	S	%*	S	%*
Yeterli sayıda öğretim elemanı ile yapılması	3	2.4	2	1.6	120	96.0
Yönetimin uygulamalı eğitim önemine inanması	4	3.2	6	4.8	115	92.0
Okul yönetiminin kurumlarla işbirliği yapması	6	4.8	9	7.2	110	88.0
İş yükünün uygulamaya fırsat verecek şekilde planlanması	6	4.8	13	10.4	106	84.8
Yönetimin öğretim elemanları ile uygulama konusunda düzenli görüş alışverişi yapması	4	3.2	16	12.8	105	84.0

*Satur yüzdesi

olumsuz yönde etkileyen Yüksekokulların organizasyonu ile ilgili

Olumsuz Organizasyonel Etmenler	Katılmı yorum		Kısmen Katılıyorrum		Fümüyle Katılıyorrum	
	S	%*	S	%*	S	%*
Yeterli sayıda öğretim elemanlarıyla yapılmaması	8	6.4	7	5.6	110	88.0
Öğretim üyelerinin uygulamaya çıkmamaları	13	10.4	29	23.2	83	66.4
Okul yönetiminin sağlık kurumlarıyla işbirliği yapmaması	20	16.0	27	21.6	78	62.4
Uygulama yapan öğretim elemanlarının yeterince takdir edilmemesi	19	15.2	33	26.4	73	58.4
Okul yönetiminin uygulamalı eğitime gereken önemi vermemesi ve desteklememesi	30	24.0	24	19.2	71	56.8

Öğretim elemanlarının organizasyonel etmenlerle belirttikleri görüşler, okul yönetimlerinin, uygulamalı eğitimin planlanması ve yürütülmesi ile ilgili destekleri üzerinde odaklaşmaktadır. Bu görüşlerin, öğretim elemanlarının bireysel niteliklerde vurguladıkları görüşler ile ilişkili olduğu ve birbirlerini tamamladığı düşünülmektedir.

Öğretim elemanlarının, uygulamalı eğitimde sağlık kurumlarının organizasyonu ile ilgili olumlu etmenler konusundaki görüşleri sırasıyla; ekip çalışmasının olması, hemşirelerin uygulamalı eğitimin eğitim amaçlı olduğunun bilincinde olması, öğretim elemanları ve öğrencilerin klinik işleyişte yer almaları, yeterli araç gereç ve malzemenin olması, giyinme, toplantı ve çalışma odasının bulunmasıdır (Tablo 3).

Olumsuz etmenler konusundaki görüşleri de sırası ile; giyinme, toplantı, çalışma odasının olmaması, araç-gereç ve malzeme yetersizliği, fizik çevre ve koşulların uygun olmaması, hekim ve diğer sağlık personelinin uygulamalı eğitimin, eğitim amaçlı olduğunu gözardı etmeleri, hekim, hemşire ve diğer sağlık personeli ile iletişim sorunlarının olmasıdır (Tablo 3).

Öğretim elemanlarının, sağlık kurumlarında uygulama yapmayı kolaylaştıran ve zorlaştıran etmenler olarak belirttikleri görüşleri, bu konu ile ilgili literatürde de vurgulanmaktadır. Veliöğlu ve Pektekin (1988), uygulama alanlarının hemşirelik eğitimi için yetersiz olduğunu ya da bazı sorunlarla karşılaşıldığını ve bu sorunların da öğretim-öğrenim sürecini aksattığını ifade etmektedirler.

Pektekin (1986), benzer konuda yaptığı araştırmada, sağlık kurumlarında malzeme eksikliği olmasının, öğrenciler ile bireysel ya da küme konferansları yapacak, hemşirelik bakımı ile ilgili bilgilerini tartışacak bir ortamın olmamasının, tedavi hizmetlerindeki aksaklıkların ve bozuk kişiler arası ilişkilerin, öğretmenlerin eğitsel amaçlara ulaşmasını olumsuz yönde etkileyeceğini vurgulamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma sonucunda;

* Öğretim elemanlarının uygulamalı eğitim yapma nedenlerinde belirtilen görüşlerin, uygulama ve eğitim rolleri içinde yer aldığı; uygulama yapma nedenleri arasında, kuramsal bilgiyi uygulamaya geçirmenin uygulama yapma becerisini artırma ve sürdürmenin, meslektaşlar ile iletişim ve etkileşimin öncelikle vurgulandığı,

Tablo 3. Öğretim elemanlarının uygulamalı eğitimi olumlu ve olumsuz yönde etkileyen sağlık kurumlarının organizasyonu ile ilgili etmenler konusundaki görüşlerinin dağılımı.

Olumlu Etmenler	Katılımyorum		Kısmen Katılıyorum		Tümüyle Katılıyorum		Olumsuz Etmenler	Katılımyorum		Kısmen Katılıyorum		Tümüyle Katılıyorum	
	S	%*	S	%*	S	%*		S	%*	S	%*	S	%*
Ekip çalışmasının olması	8	6.4	8	6.4	109	87.2	Giyinme, toplantı ve çalışma odasının olmaması	4	3.2	16	12.8	105	84.0
Hemşirelerin uygulamalı eğitim amaçlı olduğunun bilincinde olmaları	8	6.4	10	8.0	107	85.6	Araç, gereç ve malzeme yetersizliği	4	3.2	17	13.6	104	83.2
Öğretim elemanları ve öğrencilerin klinik işleyişte yer almaları	8	6.4	10	8.0	107	85.6	Fizik çevre ve koşulların uygun olmaması	3	2.4	20	16.0	102	81.6
Yeterli araç, gereç ve malzemenin olması	7	5.6	12	9.6	106	84.8	Hekim ve diğer sağlık personelinin, uygulamanın bir amacı olduğunu göz ardı etmeleri	6	4.8	17	13.6	102	81.6
Giyinme, toplantı ve çalışma odasının olması	9	7.2	10	8.0	106	84.8	Hekim, hemşire ve diğer sağlık personeli ile iletişim sorunlarının olması	5	4.0	28	22.4	92	73.6

* Öğretim elemanları için uygulamalı eğitimi kolaylaştıran bireysel niteliklerin, daha çok bilişsel ve psikomotor, zorlaştıran bireysel niteliklerin ise daha çok duygusal özellikler taşıdığı,

* Organizasyon ile ilgili etmenlerde belirtilen görüşlerin Hemşirelik Yüksekokullarında, okul yönetimlerinin uygulamalı eğitimin planlanması yürütülmesi ile ilgili destekleri üzerinde odaklaştığı, sağlık kurumlarında ise kurumlardaki fizik yapı ile sağlık hizmetlerinin sunulduğu üzerinde durulduğu,

* Öğretim elemanlarının çoğunluğunun, uygulamalı eğitimi kolaylaştıran ve zorlaştıran etmenler konusunda görüş birliği içinde olduğu sonucuna varılmıştır.

Öneriler :

Öğretim elemanlarının, yukarıda belirttikleri görüşleri doğrultusunda;

* Uygulamalı bir meslek olan hemşirelik eğitiminde, kuramsal eğitime önem verildiği ölçüde, uygulamalı eğitime de önem verilmelidir

* Uygulamalı eğitimin istenen amaçlara ulaşmasında, okul yönetimi-hastane yönetimi, okul-uygulama alanı, teori-pratik arasında bağ kurularak, işbirliği sağlanmalı ve sürdürülmelidir.

* Hemşirelik Yüksekokulları, kendi organizasyonlarını, öğretim elemanlarının olumlu bireysel özelliklerini gerçekleştirecek, olumsuz özelliklere ise çözüm getirecek şekilde düzenlenmeli ve uygulamalı eğitime gereken önemi vermelidir.

* Uygulamalı eğitimin daha etkili olabilmesi konusunda bir ön çalışma niteliği taşıyan bu araştırma sonuçları, daha ileri araştırmalar ile incelenmelidir.

KAYNAKLAR

1. Baillie L. (1994) Nurse teachers' feelings about participating in clinical practice: An exploratory study. *Journal of Advanced Nursing*, 20, 150-159.
2. Bauschert B. (1986) Klinischer Unterricht, Zur situation an deutschen Krankenpflegeschulen. *Deutsche Krankenpflegezeitschrift*, 39:5, 332-338.
3. Cahill HA (1997) What should nurse teachers be doing? A preliminary study. *Journal of Advanced Nursing*, 26, 146-153.
4. Choudhry UK (1992) New Nurse Faculty: Core competencies for role development. *Journal of Nursing Education*, 31:6, 265-272.
5. De Young S (1990) *Teaching Nursing*. Canada, A Division of The Benjamin/Cummings Publishing Company, 195-219.

6. Nugent EK. (1993). Facilitators and inhibitors of practice: A Faculty perspective. *Journal of Nursing Education*, 32:7, 293-300.
7. Pektekin Ç. (1986). Hemşire öğretmenlerin özelliklerinin ve diğer faktörlerin öğrenci hemşirelerin öğrenimi üzerinde etkilerinin araştırılması. I. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, İstanbul: Hilal Matbaacılık A.Ş., 130-138.
8. Pektekin Ç. (1990). Hemşirelik öğretim-öğrenim süreci. *Hemşirelik Bülteni*, 4:17, 43-45.
9. Pektekin Ç. (1986). Hemşirelikte uygulamalı eğitim. I. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, İstanbul: Hilal Matbaacılık A.Ş., 37-42.
10. Quinn MF. (1988). *The Principles and practice of nursing education*. London, Croom Helm Ltd. 395-412.
11. Reilly DE, Oermann MH. (1985). *The clinical field: Its use in nursing education*. USA Appleton-Century-Crofts, 1-94.
12. Rein T. (1993). Die Persektiven der Lehrerausbildung in der Krankenpflege. *Deutsche Krankenplegezeitschrift*, 46:3, 190-192.
13. Uyer G. (1990). Günümüz gereksinimlerine uygun hemşirelerin yetiştirilmesinde eğitimcilere düşen sorumluluklar. II. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildiri Kitabı, İzmir, 267-271.
14. Uyer G. (1992). *Hemşirelikte Klinik Öğretim*, Hatiboğlu Yayınları, Ankara.
15. Velioglu P., Pektekin Ç. (1988). Hemşire öğretim elemanları ve hemşire öğrencilerin uygulamalı eğitimi algılamaları. II. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, İstanbul: Hilal Matbaacılık A.Ş., 108-117.